СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 1. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 2. січня 1943 No. 1. Jersey City, N. J., Saturday, January 2, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016
THREE CENTS in the United States of America.
FIVE CENTS elsewhere.

Ґен. Жіро Арештує Нових Заговірників

З Аліянтської Головної Кватири в Північній Африці подають, що ґен. Анрі Жіро, наступник вбитого адмірала Дарляна, зарядив арешт 12 осіб, щодо яких, як каже, має певні відомости, що вони є в заговорі, щоби вбити високих французьких урядовців, включно з ним самим і Робертом Д. Морфі, американським послом. Між арештованими є такі поліційні урядовці, що знали про заговір на Дарляна. Замітне те, що між арештованими є деякі прихильники Аліянтів, а другі „Осі".

ХОЧЕ СИЛЬНОЇ ПОЛЬЩІ

ОНА подає, що в лондонській ґазеті „Таймс" помістив статтю князь Едвард Рачиньскі, польський міністер справ закордонних, в якій каже, що Польща по війні повинна стати сильною державою і дістати більше земель ніж мала.

РОСІЙСЬКА ПРЕСА ПРО ГЕРОЙСТВО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

ОНА передає, що советські ґазети і советське радіо „ґратулюють українцям" за їхню поставу супроти націстівських наїздників. Говориться там про геройські подвиги українського народу в боротьбі за свою землю і волю. Кажеться, що німці всьо винищили в Україні крім хотіння українського народу здобути волю. І тому всі певні, що німців жде в Україні та сама доля, якої вони дізнали в 1918 році.

ХОТІЛИБ ЗІБРАТИ ФОНДИ НА „ІСТОРІЮ УКРАЇНИ"

Якийсь „М. Орденівець" закликає в большевицьких У. Щ. Вістях до творення „комітетів видання Історії України", щоб таким способом зібрати гроші на видання перекладу написаної в Советах історії України. Пише: „Знаємо, що в центрі пороблено заходи щодо зроблення перекладу. Але — що буде, як переклад буде зроблений? Чи тоді аж починати збірку фондів на видання? Це буде запізно!".

ЗАБОРОНА ВЖИВАТИ НАЗВИ „ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА"

Націстівська влада в Чехії зарядила, що як мається сказати чи написати щось, що є звязане історично з Чехословаччиною, то треба вживати для цього в мові чи письмі назви „попередна держава", а не „Чехословацька". Таке подає ОНА з Вашинґтону.

З „СХІДНОЇ ПОЛЬЩІ" ЧЕРЕЗ СИБІР ДО АФРИКИ

Коло 8 тисяч поляків, що їх вивезла свого часу советська влада з західньо-українських і білоруських земель на Сибір, опинились тепер наслідком польсько-советської згоди в Африці, куди переїхали через Близький Схід. Польська Агенція Телеграфічна пише, що ті, що прибули до Африки, виглядали страшно нужденно, але тепер уже почувають себе краще, завдяки англійцям, що відносяться до них незвичайно приязно. Розміщено тих поляків в Танґаніці й Уґанді. Польська Агенція каже, що вони походять з „Східної Польщі". Та правдоподібно це головно ті поляки, що їх вживала польська влада для кольонізації неспольських земель, себто т. зв. „осадники", яких було найбільше в Галичині й на Волині.

ЩО ЗРОБИЛИ НІМЦІ З ЛИТОВЦЯМИ?

Як Совети заняли Литву, то згідно з німецько-советською угодою перенеслось з Литви до Німеччини до 50,000 литовських „німців", між якими одначе було 33,000 чистокровних литовців, що не хотіли оставати під советською владою. Значить, що було тільки 17,000 німців. Та як німці забрали Литву від Советів, то тепер націстівська влада наказує вертати назад на Литву 17,000 німцям, що вернули ніби до своєї „батьківщини", а в Німеччині оставляє 33,000 справжніх литовців, яких тепер насильно німчиться, бо це ніби — німецька кров.

ЧОГО ПОЇХАВ СІКОРСКІ ДО МЕКСИКА?

У своїх розмовах з Мануелем Камачо, президентом Мексика, ґен. Сікорскі, премієр польського уряду на вигнанню, обговорив справу приміщення в Мексико поляків, що були виселені советською владою на Сибір, звідки видістались до Персії по угоді ґен. Сікорского з Сталіном. Мексико згодиться забрати 20 тисяч поляків, але через транспортові труднощі переїде наразі з Персії до Мексика тільки пять тисяч поляків.

ІНІЦІЯТОРИ „СТАХАНІВСЬКОГО РУХУ"

Рух цей повстав в Україні під Советами. Започаткували його такі: Алексій Стаханів, Петро Кривоніс, Алексій Семиволос, Марія Демченко, Паша Ангелина.

Помер Гендерсон, що Довго Вірив у Можливість Замирення з Гітлєром

Сер Невіл Гендерсон, останній британський амбасадор до Німеччини перед вибухом цієї війни, помер у Лондоні в 60. році життя. Відомий з того, що старався не допустити до вибуху війни Англії з Гітлером теж і тому, що Англія була до такої війни не підготована. Він спочатку щиро добачував в націзмі „великий соціяльний експеримент". Думав теж, що Гітлер задоволиться обєднанням Німеччини з Австрією, Судетами і Данціґом. Свої розчарування щодо того всього описав потім у книжці „Невдача одної місії" („Фейлюр оф е Мишен"). Цікаве те, що він найгірше зло приписує в Німеччині Гімлерови і Рібентропови, кажучи: „Якби мені дали кріс з двома набоями, то я застрілив би вперше Гімлера, потім Рібентропа, а прикладом кріса розтріскав би голову Гітлерови, щоб мозок вискочив". Гендерсон відомий теж з того, що як британський міністер заграничних справ, брав в 1930 р. в оборону український нарід в Галичині перед польською пацифікацією. В тому часі була піднесена в британськім парляменті відповідна інтерпеляція.

НАГАДАЛИ ТАКЕ, НА ЩО ТРЕБА ЗАВЖДИ ПАМЯТАТИ

„Новий Шлях" доказуючи, що комунізм і підступ це „рідні брати", подає для зрозуміння большевицьких метод воювання з противником поради, які доражує В. Ленін у своїй праці „Про релігію". Отже Ленін дораджує комуністам в такій боротьбі застосовувати все, що можливе — „викрути, підступ, нелеґальні методи, готовість мовчати і закривати те, що є правдою". І пише виразно, що „це лежить в інтересі клясової боротьби, щоб ми відкинули мораль".

ЩЕ ПРО ЛЮБКУ КОЛЕССУ

Дня 10. грудня світової слави українська піяністка, Любка Колесса, закінчила половину серії своїх тижневих виступів в Торонтонській Консерваторії Музики. По святочній перерві вони знову будуть продовжатись. Усіх їх буде 10. Обіймуть твори найбільших світових композиторів. Досі було пять виступів і всі вони стрінулись з найбільшими похвалами музичних критиків. Дня 7. грудня піяністка започаткувала свої виступи через радіо, що будуть відбуватись кожного понеділка в годині 9:30 вечером і триватимуть пів години. Передаватиме стація СБЛ.

40-ЛІТТЯ СВЯЩЕНСТВА ЕП. ТАКАЧА

Дня 15. грудня минуло 40 років від висвячення Кир Василя Такача греко-кат. священиком, який то ювилей відсвятковано, між іншим, бенкетом в Пітсбурґ, Па., при великій участи духовенства і вірних з греко-кат. Дієцезії для карпатських українців. Товстмейстром був о. Данило Іванчо з Бруклин-Клівленд, Огайо.

МАЙОР МАЛЄВИЧ В ЯПОНСЬКІМ ПОЛОНІ

„Пітсбурґ Прес" з 14. грудня подає, що „Пітсбурський герой", себто майор Степан Малевич, находиться на Филипинах як „воєнний полонений японського уряду", як це оголосив департамент війни в Вашинґтоні. Майор Малевич, інжинір з фаху, є сином інж. В. Малевича, б. заст. головного предсідника У. Н. Союзу, і пані Марії Малевич, теперішньої заступниці головного предсідника У. Н. Союзу. Вславився він на Филипинах як капітан-інжинір, котрий уможливив відворот військам ґен. МекАртура через міст. За те зістав іменований майором. До війська вступив як доброволець.

ПОДАЙТЕ ДО ВІДОМА УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ В АНҐЛІЇ

А. Николюк, канадійський вояк з українського роду, відвідавши з іншими канадійсько-українськими вояками „Український Клюб" в Манчестер, в Анґлії, описує в „Канадійськім Фармері" свої враження з гостини в Клюбі. Пише, що застав много тамошніх українців, старших і молодих. Описує, як їх витали українські жінки і дівчата. Заразом просить, щоб давати про це знати українським воякам з Америки, що перебувають в Анґлії. Адреса Клюбу є така: UKRAINIAN SOCIAL CLUB, 188 CHEETHAM HILL RD., MANCHESTER, ENGLAND. До Клюбу сходяться найбільше в неділі.

НЕ СПІШАТЬСЯ ІТИ НА УКРАЇНУ

Націстам не везе теж і з переселення голяндців на Україну. Просто нема між голяндцями охочих на такий експеримент.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Добра, та ще Краща Здаласяб

Норман Томас, визначний американський політичний діяч та бувший кандидат Американської Соціялістичної Партії на уряд президента Злучених Держав, склав у Вашингтоні замітний протест проти нашої пропаганди, яку розсилається з Америки для протиакції пропаганді тоталітарних урядів. Критика Нормана Томаса не є зовсім деструктивна; вона зовсім не домагається заперестати пропаґанду, яку веде американський уряд. Його критика є конструктивна, бо вона вказує, що американську пропаґанду треба поправити, й вона є конкретна, себто докладно каже, що саме треба робити, аби пропаганда була ще краща, як вона є.

Власне передовсім це закидав Норман Томас урядовій пропаґанді, обчисленій для Европи, що вона занадто неозначена. Як примір такого неозначення він підчеркував останню промову віцепрезидента Волеса, котра Нормановi Томасові видалася ідеалістичною, але в багатьох суттєвих справах неозначеною.

Колиж Норман Томас сказав: „Нема звідси ніякої пропаганди за національну рівність", то він без сумніву попав пальцем у саме око. Ми справді чуємо з Америки лише пропаганду за рятування держав, за відбудову держав, за державну рівність, а не чуємо, що має статися з народами, національностями. Шкода тільки, що власне цеї точки Томас не розробив більше подробично, бо ця недостача без сумніву багато шкодить военному зусиллі Обєднаних Держав. Коли вони не звертають уваги на стремління національностей, то тим вони відвертають від себе народи, що терпіли від старих держав. Ставлячи натиск на держави, Аліянти можуть викликувати в поневолених народів враження, що Аліянти стоять не за волю, а за старий гнет. Цим вони нехотячи розпраблюють серед тих народів пригожий ґрунт для засіву націстичної пропаганди.

Ці недостачі можна без великих труднощів поправити.

Перше Хвалили, а Тепер Вішалиб!

Большевицькі „Українські Щоденні Вісті" помістили редакційну статтю п. н. „Час уже розслідити Дайса". Іде тут про конґресмена Мартина Даєса та його комітет, що встановлений конгресом для розслiджування не-американської діяльности. Американські українці чули нераз про цей Комітет, бо на його авторитет покликалися свого часу дуже часто комуністи, а зокрема українські большевики з У. Щ. Вістями на чолі. Коли треба було большевикам нищити українців, що не є комуністами, то тоді для них конгресмен Даєс і його Комітет були найбільшими авторитетами. Вправді той Комітет тільки розсліджував, то проте все, що тільки опинилось якимсь способом у руках цього Комітету, було в большевиків „неамериканським" і „проти-державним" та „гітлерівським". І коли цей Комітет про когось, як це було в українській справі, не видав ніякого осуду, то зате видавали його У. Щ. Вісти, щоб залякувати американсько - українське громадянство й таким чином вносити в його ряди замішання і розбиття. Ми, як відомо, не звертали на те все великої уваги, а ждали спокійно кінця — з вірою в американську чесність і справедливість. Але властиво не про те нам іде, бо хочемо піднести щось інше, дуже характеристичне для комуністичної поведінки.

Отже іде про те, що тепер комуністи ведуть уже від довшого часу дуже гостру акцію проти конгресмена Даєса, закидаючи йому, що він своїми розслідами „замішує спокій і розбиває єдність американського народу, викликаючи ненависть до ріжних національних ґруп". У. Щ. Вісти звертають на це увагу, кажучи, що Національна Федерація для зберігання конституційних вольностей домагається „розслідити Мартина Даєса". І У. Щ. Вісті теж домагаються такого розслідження проти Даєса як „реакціонера".

Коли іде про нас, то ми тої думки, що в конгресі слідкують за діяльністю Даєса. Є теж й інші чинники, що не спускають цеї діяльности з ока. І тому, якщоб дійсно зайшла яка потреба розсліду, є кому про це дбати. Та як це сталось, що Даєс був давніше в комуністів „авторитетом", а У. Щ. Вісти клали кожне його слово на золоту вагу, а тепер якось обернули кота хвостом. Бож якби навіть Даєс розсліджував і комуністів, то що в тому злого? Як невинуваті, то й нічого їм не станеться. А як прогрішились, то вже інша справа. В такому випадку хай памятають на народню приповідку, що ніс вовк, понесли і вовка.

„ОБЩЕСТВО РУССКИХ БРАТСТВ" БЕРЕТЬСЯ ДО ПОЛІТИКИ

На річнім засіданню О. Р. Б. (Общество Русских Братств), яке відбулось 12. грудня в Филядельфії, осідку цеї запомогової організації, рішено визнати цю організацію разом з її 17,000 членами за „Політичний Визвольний Центр і Ініціятивний Комітет", який має старатись „помагати Старому Краєви морально, матеріяльно й політично в часі, коли буде рішатись доля приналежности Підкарпатської Руси". В члени чи до співпраці запрошується всі організації, клюби, церкви і поодинокі особи, що „бажають бачити Червону Русь (Прикарпатську) визволеною і злученою з Росією — Советським Союзом". Організація задумує поширити свою діяльність „на Волинь, Полісся і Холмщину та інші русскі землі". Хоче політичною і пропагандною акцією в англійській мові „паралiжувати намагання ріжних великодержавних кресовців", що хотілиб на тих землях будувати чужим коштом свої держави. Організація взиває через свій орган, яким є филядельфійська „Правда", усіх галичан, буковинців і карпаторосів жертвувати на ту акцію, яка обіймає оборону таких земель: Східна Галичина, Лемківщина по обидвох сторонах Карпат, Буковина, а далі Волинь, Полісся і Холмщина. У звідомленню про цю організацію кажеться, що якщо Совети будуть наставати, щоб ті землі остали при Росії, й то без плебісциту, то організація буде це попирати, інакше коли „вороги переможуть" і так не буде підчас мирової конференції, то організація хоче тоді „сказати авторитетне слово", себто домагатись прилучення тих земель до СССР. „Правда" з 18. грудня, що доносить про цю подію, подає ще таке: „Люди, що називають себе українцями, але бажають злуки Червоної Руси з Советською Україною — Советським Союзом, можуть бути членами згаданої політичної організації".

Тимчасовим головою організації є М. Голод, предсідник О. Р. Б. Пізніше має бути скликаний Конгрес, на якому має бути вибраний постійний уряд. Офіціяльна назва організації така: „Союз Визволення всіх русских в Галичині й Карпатській Руси".

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 30. грудня 1942 року помер **ГРИГОРІЙ РОЗМАЇТИЙ**, довголітний член Тов. Клюбу Поступового, відділ 70 У. Н. Союзу.

Полишив у смутку жену Юлію, дочку Олену і синів: Стенлого і Реймона.

Похорон відбудеться з дому жалоби, 178 Neptune Ave., в суботу, 2. січня до грек.-катол. церкви св. Апп. Петра й Павла, Greene and Sussex Sts., Jersey City.

Просимо членів, вільних від праці, взяти участь в похороні.

В. И. П.! Уряд Відділу.